

Till Justitiedepartementet

Datum: 2023-11-11

Remissyttrande från LHB-förbundet

Diarienummer: Ju2023/01620

Remissyttrande över SOU 2023:37 Förstärkt skydd för den personliga integriteten - behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp samt omvändelseförsök

Om oss

LHB-förbundet är en religiöst och partipolitiskt obunden förening för lesbiska, homo- och bisexuella.

Sammanfattning

Vi väljer att enbart yttra oss om den del av utredningen som berör omvändelseförsök. LHB-förbundet stöder utredarens slutsats i SOU 2023:37:

”Sammanfattningsvis är bedömningen att ytterligare kriminalisering inte skulle utgöra ett effektivt medel för att motverka omvändelseförsök. En särskild reglering som kriminaliserar omvändelseförsök bör därför inte införas.”

LHB-förbundets synpunkter

Vi hänvisar till utredningen för en gedigen juridisk och empirisk motivering, men vill särskilt lyfta tre tungt vägande skäl som talar emot att kriminalisera så kallade omvändelseförsök.

1. Det saknas evidens för att straffbara former av omvändelseförsök förekommer i Sverige.

Det finns inget som tyder på att potentiellt straffbara omvändelseförsök är utbredda i Sverige idag, åtminstone inte i någon tillräckligt avgränsad form för att gå att nå med riktad lagstiftning. Omvändelseterapi i en professionell medicinsk kontext tycks inte längre förekomma. Det som finns belagt är liknande försök att ”bota” främst homosexualitet inom vissa religiösa samfund och hederskontexter. Dessa bygger dock antingen på frivillighet och omfattas av religionsfriheten, eller omfattas av befintlig lagstiftning mot exempelvis misshandel, våldtäkt, tvång, frihetsberövande eller hot. Det finns också särskild lagstiftning om hedersrelaterat våld som borde kunna tillämpas i vissa fall. Vi instämmer med utredaren om att man inte bör införa ny lagstiftning endast i symboliskt eller förebyggande syfte.

Om gedigen forskning visar på stor utbredning av en viss typ av omvändelseförsök kan behovet av ny lagstiftning aktualiseras. Det huvudsakliga underlaget för utredningen är dock en myndighetsrapport från MUCF med låg kvalitet där omvändelseförsök definieras så brett att det omfattar mycket som varken kan eller bör vara straffbart. Initiativet till att kriminalisera omvändelseförsök är i själva verket inte sprunget ur något lokalt, aktuellt behov, utan del i en internationellt koordinerad lobbykampanj av stora hbtq-organisationer. Liknande lagar har införts eller diskuterats i ett flertal länder, vilket också

tas upp i utredningen. Då regelrätt omvändelseterapi av homosexualitet inte längre förekommer i dessa länder har man utvidgat definitionen för att kunna driva igenom önskade lagändringar. Vi befärrar att det man egentligen vill åt är att förbjuda all utforskande, icke-affirmativ terapi vid könsdysfori, men att detta maskeras med ett mer okontroversiellt avståndstagande från omvändelse av sexuell läggning. Som homo- och bisexuella tar vi avstånd från denna lobbytaktik från organisationer som påstår sig företräda oss.

2. Lagstiftning mot ”omvändelseförsök” hotar mer grundläggande fri- och rättigheter.

Som utredaren påpekar skulle en särskild lag mot omvändelseförsök inkräkta på mer grundläggande fri- och rättigheter i både svensk och internationell lagstiftning. En sådan lag riskerar att antingen kriminalisera tillsägelser och åsiktsyttringar som inte bör kriminaliseras i ett öppet, demokratiskt samhälle, eller att bli en trubbig symbolgest som inte tillämpas. Vuxna människor har rätt att samtycka till exempelvis förbön eller terapi som kan anses skadlig eller stötande. Vuxna människor kan också välja att exempelvis leva i celibat eller på andra sätt inte leva ut hela eller delar av sin sexualitet. Att upprätthålla grundläggande rättigheter som tanke-, samvets- och yttrandefrihet trumfar hänsyn som att skydda människor från potentiellt skadlig påverkan av karaktären åsiktsyttringar, moralutlåtanden eller socialt tryck som inte innefattar våld eller tvång. Vi instämmer med utredaren att upplysning och påverkansarbete är lämpligare medel än lagstiftning i dessa fall.

För att ge exempel på oavsiktliga effekter av en mer långtgående lagstiftning mot omvändelseförsök skulle den omfatta exempelvis förespråkande av ”politiskt vald lesbiskhet”. En bok som *Liten handbok i konsten att bli lesbisk* av Mian Lodalen och Matilda Tudor skulle behöva censureras. Även stora delar av queeraktivism, inklusive akademisk kunskapsproduktion, skulle kriminaliseras, då den ofta förespråkar att människor ska ifrågasätta och tänja på sina sexuella preferenser och identiteter. Vanliga uppmaningar i offentligt material om transfrågor (ofta riktat till unga), som att fundera mycket på sitt kön, känna efter och testa olika pronomen och identiteter skulle falla under omvändelseförsök av könsidentitet. Även vanliga påståenden från transaktivister som ”om du funderar på om du är trans så är du säkert trans” skulle falla under denna brottsrubricering. Till och med gruppträck bland ungdomar om att anamma en hbtq-identitet för att inte vara en tråkig ”cisheteroperson” skulle räknas enligt den vida definition som används i MUCF-rapporten ”Unga hbtq-personers utsatthet för omvändelseförsök i Sverige”.

3. Omvändelse av ”könsidentitet” är särskilt illa definierat och belagt.

Belägg för omvändelseförsök av ”könsidentitet” saknas, då i princip all tidigare forskning rör omvändelse av homosexualitet. Till att börja med finns ingen fungerande, icke-cirkulär definition av begreppet ”könsidentitet”, så vad är det egentligen som ”omvänds”? Den studie av Turban et al (2015) som oftast citeras är mycket metodologiskt tvivelaktig och kan inte påvisa något kausalt samband mellan ”omvändelseförsök av könsidentitet” och ”allvarligt psykiskt lidande”. Det transaktivister oftast avser med ”omvändelseterapi” är all terapi som ifrågasätter och utforskar patientens egna föreställningar och övertygelser, vilket ingår i en normal terapeutisk process. De förespråkar i stället så kallad affirmativ terapi som enbart bekräftar och förstärker patientens självförståelse och identitet, vilket knappast skulle räknas som terapi vid några andra tillstånd. Riskerna är alltså att all terapi ägnad att lindra eller bota könsdysfori utan transition kommer att klassas som omvändelseförsök av könsidentiteten. Vi tror också att det är kriminalisering av icke-affirmativ terapi som är det egentliga syftet med denna typ av lagstiftning, inte en hastigt påkommen omsorg om att skydda homosexuella från mestadels utdöda omvändelsepraktiker.

Ironiskt nog är den affirmativa modellen för transvård det som mest liknar den klassiska typen av medicinsk omvändelseterapi. Barn och unga med könsdysfori, varav en övervikt skulle växa upp till homo- eller bisexuella om de lämnades ifred, ges idag droger för kemisk kastration som tidigare gavs till homosexuella som Alan Turing (samt även till sexualbrottslingar). Avskräckande experiment med att ge homosexuella könshormoner för att göra dem ”normala” finns också i medicinhistorien. I länder som Iran omvänds idag homosexuella till ”heterosexuella” genom medicinsk transition. Att patienter frivilligt efterfrågar behandlingarna gör dem inte nödvändigtvis etiska eller ens lagliga om de visar sig göra mer skada än nytta. Idag tyder allt mer på att robust evidens saknas för medicinsk behandling av könsdysfori. Patienter kan inte ge informerat samtycke utan fullgod information om riskerna, och minderåriga kan per definition inte samtycka alls till medicinskt omotiverade behandlingar som ger livslång sterilitet, sexuell dysfunktion, nedsatt kognitiv förmåga, ökad risk för depression och ångest m.m. En ny lag mot omvändelseförsök borde utan tvivel omfatta även den affirmativa transvården, då den ensidigt uppmuntrar patientens transidentitet och aktivt befäster den genom irreversibla medicinska behandlingar. Förutom otillbörlig påverkan på könsidentiteten kan behandlingarna även innebära omvändelse av sexuell läggning, antingen genom omdefinition av den ursprungliga läggningen (som i exemplet med Iran) eller genom hormonpåverkan på sexualiteten. Även om vuxna anses kunna samtycka till detta (likaväl som till exempelvis handpåläggning i syfte att ”bota” homosexualitet) måste all (social och medicinsk) transition av barn räknas som omvändelseförsök. Då kriminalisering av affirmerande transvård uppenbarligen inte är syftet med en lag mot omvändelseförsök utgör detta bara ytterligare ett skäl att inte införa någon sådan lag.

Linn Saarinen
ordförande i LHB-förbundet
<https://lhbsverige.se/>